

ЕКОНОМІКА ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ

УДК 330.222.3:339

Омелянович Л.О.¹, д-р екон. наук,
проф.,

Гладкова О.В.², канд. екон. наук

1 – Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна, e-mail: omelyanovich@prorect.donduet.edu.ua

2 – Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна, e-mail: gladkov@dn.farlep.net

ІНВЕСТИЦІЇ В ТОРГІВЛЮ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

Omelyanovich I.A.¹, Dr. Sci. (Ekon.),
Prof.,

Gladkova O.V.², Cand. Sci. (Ekon.)

1 – Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhayilo Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine,

e-mail: omelyanovich@prorect.donduet.edu.ua

2 – Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhayilo Tugan-Baranovsky, Donetsk, Ukraine, e-mail: gladkov@dn.farlep.net

INVESTMENTS ARE IN TRADE: STATE AND PROSPECTS

Мета. Мета статті полягає в проведенні аналізу інвестиційних процесів у торгівлі та наданні практичних рекомендацій щодо їх вдосконалення з урахуванням інноваційної спрямованості.

Методика. У процесі дослідження використано: прийоми системного аналізу економічних явищ (для загальної оцінки інвестицій у торгівлю), вибіркового обстеження та групування (для оцінки інвестицій в оптову і роздрібну торгівлю), індексний метод і метод порівняльних оцінок (для аналізу показників, що характеризують інвестиційну активність у торгівлі).

Результати. Розроблено систему фінансових показників, що характеризують інвестиційну активність у торгівлі. Спираючись на офіційні дані Державної служби статистики України, проведено аналіз поточного стану інвестування в торгівлі.

Наукова новизна. Запропоновано перспективні напрямки інвестицій торговельних підприємств з акцентом на їх інноваційній складовій.

Практична значущість. Отримані результати дозволять розробити інноваційно-інвестиційну модель розвитку торгівлі та підвищити ефективність діяльності торговельних підприємств.

Ключові слова: торговельні підприємства, інвестиції, інвестиційна активність, фінансова криза, інвестиції в інновації.

Постановка проблеми. Здійснення економічних перетворень, подолання кризових явищ передбачає вдосконалення процесу організації та управління підприємств, структурної перебудови суб'єктів підприємницької діяльності, забезпечення їх конкурентоспроможності. Труднощі виходу з кризи спричиняють

чимало проблем, пов'язаних з визначенням потреб ринку, розширенням конкурентного середовища, які значно впливають на підвищення ефективності господарської діяльності. У сучасних умовах виникає необхідність забезпечення умов якісного функціонування торговельних підприємств на основі примноження власного капіталу, залучення додаткових внутрішніх і зовнішніх інвестицій у розвиток основних фондів, упровадження технічних інновацій тощо. Виходячи з цього, питання оцінки поточного стану інвестиційної діяльності в торгівлі та розробки пропозиції щодо її подальшого інноваційного розвитку мають визначену актуальність для сучасної теорії і практики господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Організація інноваційно-інвестиційної діяльності на підприємствах різних видів діяльності знайшла своє відображення в роботах таких провідних вчених-економістів, як С. Аптекар [2], Р. Бірман, І. Бланк, А. Волков, Л. Гітман, М. Джонк, Л. Костирко, А. Пересада, А. Поддєрьогін, Д. Старік, А. Садеков [8], П. Харев, Й. Шумпетер, У. Шарп та ін. Їх публікації присвячені розкриттю теоретичних і практичних основ організації інноваційної і інвестиційної діяльності на підприємствах виробничої сфери. Разом з тим питання оцінки поточного стану інвестування в торгівлю та розробка пропозиції щодо його подальшого розвитку все ще залишаються не вирішеними.

Метою статті є оцінка інвестиційних процесів у торгівлі та надання практичних рекомендацій щодо їх удосконалення з урахуванням інноваційної спрямованості.

Методами дослідження є прийоми системного аналізу економічних явищ, вибіркового обстеження та групування, індексного методу та методу порівняльних оцінок. З метою проведення порівняльного аналізу були використані офіційні дані Державної служби статистики України [9] та Національного банку України [10].

Виклад основного матеріалу досліджень. На сучасному етапі економічного розвитку інвестиції та інновації перетворилися на домінуючий фактор прогресу суспільства й підвищення конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва, найбільш повного задоволення потреб і раціонального розподілу доходу.

Особливого значення вони набувають для підприємств торгівлі. Це пов'язано з тим, що, з одного боку, торгівля як галузь економіки відіграє важливу соціально-економічну роль. Це практично єдина галузь, в якій знаходять своє відображення такі значні для країни показники, як рівень розвитку виробництва, якість продукції, добробут населення й кожної окремої сім'ї, їх платоспроможність.

З іншого боку, це галузь, для якої характерними є низький рівень автоматизації торговельно-технологічного процесу, нестача високопрофесійних менеджерів в організації інноваційно-інвестиційної діяльності.

На фоні того, що торговельні підприємства функціонують в умовах жорсткої конкуренції, яка все більше посилюється, динамічно змінного зовнішнього середовища, дослідження питань сутності та напрямів ефективної організації інноваційно-інвестиційних процесів набувають усе більшого значення.

Проаналізувавши основні погляди на визначення цих категорій, було запропоновано під інвестиціями розуміти вкладення ресурсів у відповідні об'єкти для досягнення певного ефекту через певний проміжок часу. При цьому ефект може бути дуже різним – від економічного до екологічного, соціального, організаційного тощо.

Авторська точка зору на поняття «інновації» полягає в тому, що вони є окремим випадком інвестицій, які можуть мати будь-яку форму, але повинні бути спрямовані не стільки на кількісний розвиток системи, скільки, насамперед, на зміну її якісних характеристик.

Під інноваційно-інвестиційним процесом слід розуміти постановку мети інвестування, пов'язану зі зміною якісних характеристик системи, вибір об'єкта інноваційного інвестування, реалізацію та контролінг інвестицій з метою отримання нового ефекту.

Аналізуючи поточний стан інвестиційної діяльності в торгівлі, можна відзначити, що упродовж 2004-2011 рр. цей вид діяльності займає друге місце після фінансової за темпами зростання вартості основних активів – збільшення склало близько 4 разів. Безпосередньо приріст інвестицій відбувався в основному у 2004-2008 рр., який характеризувався відносною економічною стабільністю в Україні, зниженням темпів інфляції, стабільним економічним зростанням у середньому на 7% на рік та підвищенням довіри інвесторів і споживачів. Фінансова криза різко скоротила інвестиційні вкладення в торгівлю, що, у свою чергу, негативно відбилось на її подальшому розвитку.

Більш детальний аналіз інвестиційних процесів у торгівлі було проведено на підставі розробленої системи кількісних і якісних показників, які характеризують інвестиційну активність у галузі [3]. Алгоритм їх розрахунку наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Алгоритм розрахунку показників, що характеризують інвестиційну активність у торгівлі

Показник	Позначення	Алгоритм розрахунку
1	2	3
Частка інвестицій у торгівлю в загальному обсязі інвестицій	$ЧI_m$	$ЧI_m = \frac{I_m}{I_3},$ <p>де I_m – сума інвестицій у торгівлю за відповідний період; I_3 – загальна сума інвестицій у країні за відповідний період.</p>
Питома вага власного капіталу в джерелах інвестицій	BK_i	$BK_i = \frac{BK}{\Pi_6},$ <p>де BK – сума власного капіталу торговельних підприємств за відповідний період; Π_6 – підсумок пасиву балансу за відповідний період.</p>

Продовження таблиці 1

1	2	3
Питома вага залученого капіталу в джерелах інвестицій	$3K_i$	$3K_i = \frac{3K}{P_6},$ де $3K$ – сума залученого капіталу торговельних підприємств за відповідний період; P_6 – підсумок пасиву балансу за відповідний період.
Товарооборот на 1 грн капітальних інвестицій	TO_i	$TO_i = \frac{TO}{I_m},$ де TO – сума товарообороту за відповідний період; I_m – сума інвестицій у торгівлю за відповідний період.
Фінансовий результат від операційної діяльності до оподаткування на 1 грн капітальних інвестицій	ΦP_i	$\Phi P_i = \frac{\Phi P}{I_m},$ де ΦP – фінансовий результат від операційної діяльності до оподаткування за відповідний період; I_m – сума інвестицій у торгівлю за відповідний період.

Оцінка показників, наведених у таблиці 2, показала, що упродовж 2004-2011 рр. відзначалося збільшення частки інвестицій торговельних підприємств у загальних інвестиціях в основний капітал в Україні. За цей період вони зросли на 1,5% (з 7% до 8,5%). При цьому тенденція зростання є характерною лише для 2004-2008 рр. і 2011 р. Період фінансової кризи (кінець 2008-2009 рр.) негативно вплинув на розвиток галузі. Наслідком цього стало зниження частки інвестицій у торгівлю протягом 2009-2010 рр. на 4,4%.

Повою мірою ці зміни є характерними і для оптової торгівлі, частка інвестицій в яку зросла з 4,2% у 2004 р. до 5% у 2011 р. (із відповідними змінами по роках).

Проте в роздрібній торгівлі за останні роки відзначається поступове щорічне зниження інвестицій, що в цілому негативно впливає на її розвиток.

Аналізуючи інвестиційну активність, слід відзначити, що на фоні зростання інвестицій в основні активи та вартості основних активів спостерігається відсутність збільшення частки амортизаційних відрахувань у структурі операційних витрат торговельних підприємств. Це може свідчити про те, що інвестиції в основні активи реалізує лише незначна частина торговельних підприємств, що не впливає на середню структуру їх операційних витрат.

Таблиця 2 – Структура і динаміка інвестицій в основний капітал торговельних підприємств України в 2004-2011 рр.

Вид діяльності	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
Частка інвестицій в торгівлю в загальному обсязі інвестицій по Україні, %								
Оптова торгівля	4,2	4,2	4,3	4,0	5,0	2,7	2,4	5,0
Роздрібна торгівля	1,9	2,8	3,4	4,1	4,2	3,4	2,9	2,0
Питома вага власного капіталу в джерелах інвестицій, %								
Оптова торгівля	10	13	12	13	7	28	29	11
Роздрібна торгівля	31	26	22	20	11	32	30	20
Питома вага залученого капіталу в джерелах інвестицій, %								
Оптова торгівля	90	87	88	87	93	72	71	89
Роздрібна торгівля	69	74	78	80	89	68	70	80
Товарооборот на 1 грн. капітальних інвестицій, грн								
Оптова торгівля	162,21	130,33	123,93	113,88	90,13	164,40	230,08	133,3
Роздрібна торгівля	45,86	36,91	30,22	23,35	25,32	34,62	50,32	49,1
Фінансовий результат від операційної діяльності до оподаткування на 1 грн капітальних інвестицій, грн								
Оптова торгівля	2,071	1,995	1,517	1,749	-1,862	-0,55	3,41	2,63
Роздрібна торгівля	0,117	0,207	0,125	0,028	-0,45	-0,26	-0,08	0,07

Частка підприємств, які займалися інноваціями та впроваджували їх, протягом 2004-2006 рр. щорічно скорочувалася – відповідно з 14% до 11,2% і з 12,8 до 10%. У 2007-2011 рр. їх питома вага залишається відносно стабільною та коливається в межах 13% і 11,5% відповідно. Разом з тим за 2004-2008 рр. сума інвестицій в інновації збільшилася в 3,8 разу, а за період фінансової кризи (2009-2010 рр.) знизилась на 33%. Тобто підприємства, що здійснюють інноваційні інвестиції, збільшували їх обсяги.

Фінансування технологічних інновацій у торгівлі здійснюється переважно за рахунок залучених коштів. За 2004-2011 рр. частка власного капіталу торговельних підприємств незначно, але збільшувалася з 12% до 17%.

Найбільш суттєве його зростання відзначається у кризовий період (30% і 29% відповідно).

При цьому в роздрібній та оптовій торгівлі спостерігаються протилежні тенденції: в оптовій торгівлі частка власного капіталу в пасивах поступово збільшувалася, а в роздрібній – скорочувалася. Для порівняння, за той же проміжок часу в економіці України в цілому частка власного капіталу в загальній сумі інвестиційних ресурсів складала в середньому 45%.

На наш погляд, такі різкі зміни у структурі джерел формування інвестицій у торгівлі відбулись у зв'язку з неухильним зниженням процентних ставок по кредитах комерційних банків і недостатньо обґрунтованою лібералізацією кредитної політики з боку банківської системи в докризовий період.

Фінансова криза призвела до майже повного припинення кредитування економіки в цілому і торгівлі зокрема. Наслідком цього стала активізація діяльності підприємств у формуванні власного капіталу та випереджальне його зростання порівняно із запозиченим. Так, за кризовий період власний капітал торгівлі збільшився на 37%, у той час як у цілому по економіці це значення склало 26%. Зростання довгострокових і короткострокових зобов'язань відбувалось у межах 20%. Отже, випереджальне зростання власних фінансових ресурсів над позиковими стало позитивним моментом для формування власних інвестиційних ресурсів і забезпечення подальшого сталого фінансового саморозвитку суб'єктів торгівлі.

Одним з основних факторів, що впливають на динаміку та структуру інвестицій торговельних підприємств, є темпи розвитку роздрібної й оптової торгівлі, а також різних її сегментів. Торгівля є однією з найперспективніших галузей економіки України. Станом на 1 січня 2012 р. 20,7% усіх суб'єктів Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України належали сфері торгівлі. Частка оптової й роздрібної її складової у ВВП упродовж 2004-2011 рр. складала в середньому 10-13% – це друге місце після промисловості. Однак незважаючи на щорічне її зростання, питома вага торгівлі у ВВП все ще не досягла рівня таких країн, як США, в якій торгівля займає 15-16%, Великобританія – 14%, Польща – 18-19%, Російська Федерація – 19-20%.

Аналізуючи ефективність капітальних інвестицій у торгівлю, можна відзначити, що незважаючи на стабільне збільшення оптового й роздрібного товарообороту (з 515543 млн грн до 1107289 млн грн і з 67556 млн грн до 350059 млн грн за 2004-2011 рр. відповідно), вона поступово знижується. Про це свідчать значення питомих показників – товарообороту на 1 грн капітальних інвестицій і фінансового результату на 1 грн капітальних інвестицій.

Так, для роздрібної торгівлі значення показника товарообороту на 1 грн капітальних інвестицій у 2004 р. складало 45,86 грн, а до 2007 р. воно знизилось до 23,35 грн. За цей період його значення скорочувалося в середньому на 20,12% за рік, що було викликане випереджальним зростанням капітальних інвестицій у роздрібну торгівлю порівняно зі зростанням роздрібного товарообороту (інвестиції в основний капітал збільшилися більше, ніж у 5 разів, а роздрібний товарооборот – у 2,63 разу).

Таку ситуацію можна пояснити збільшенням обсягу інвестицій з великим терміном окупності.

У 2008 р. роздрібний товарооборот на 1 грн капітальних інвестицій дещо збільшився (на 8,45%). Капітальні інвестиції в роздрібну торгівлю зросли на 27,8% (головним чином за рахунок кредитних ресурсів), а роздрібний товарооборот – на 38,5%.

У 2009-2010 рр. відзначається ще значніше зростання цього показника – на 9,3 грн у 2009 р., та на 15,9 грн – у 2010 р. Але зростання у 2009 р., яке від-

булось в умовах кризової ситуації в економіці України, пов'язане з випереджальними темпами скорочення капітальних інвестицій порівняно з темпами скорочення роздрібного товарообороту.

У 2011 р. знову відзначається зниження роздрібного товарообороту на 1 грн капітальних інвестицій на 1,22 грн. Отже, говорити про поліпшення інвестиційної ситуації в роздрібній торгівлі, спираючись лише на позитивну динаміку показника товарообороту на 1 грн капітальних інвестицій у 2009-2010 р. не можна.

Для оптової торгівлі значення товарообороту на 1 грн капітальних інвестицій за 2004-2008 рр. знизилось з 162,21 грн до 90,13 грн. Тобто відбувалося стійке щорічне зменшення цього показника, що пов'язане з більш високими темпами приросту капітальних інвестицій порівняно з обсягом товарообороту. Зниження відзначається і у 2011 р. (на 97,5 грн). А позитивний приріст цього показника у 2009-2010 рр. до 230,8 грн пояснюється тими ж причинами, що й у роздрібній торгівлі.

Аналіз динамічних змін значень показника фінансового результату від операційної діяльності до оподаткування на 1 грн капітальних інвестицій показав ще швидше зниження ефективності інвестування.

Так, у роздрібній торгівлі значення питомого показника скоротилось в 2004-2007 рр. на 76,35%. Протягом 2008-2010 рр. у цьому виді діяльності отримано негативний фінансовий результат. Лише 2011 р. показав вкрай низьке, хоча й позитивне значення – 7 коп. Така ж саме тенденція склалась і в оптовій торгівлі. Проте в 2010-2011 рр. тут було отримано позитивний фінансовий результат від операційної діяльності до оподаткування на 1 грн капітальних інвестицій у розмірі 3,41 грн і 2,63 грн, що може свідчити про поступовий вихід оптової торгівлі із кризового стану.

Таким чином, виходячи з проведеного аналізу можна зробити висновок, що інвестиційна активність у торгівлі є недостатньою. Саме цей фактор сприяв тому, що впродовж останніх років Україна перебуває в кінці списку Global Retail Development Index – індексу глобального розвитку роздрібної торгівлі.

Виходячи з цього вважаємо, що торговельним підприємствам слід зробити акцент на інноваційній складовій інвестиційної діяльності.

Успішні інновації торговельних підприємств сприятимуть привабленню покупців, розширенню клієнтської бази, зростанню прибутку та зміцненню лояльності споживачів. Навпаки, без новаторських ідей підприємство ризикує, врешті-решт, втратити конкурентну перевагу, оскільки не зможе надати клієнтам гідної унікальної пропозиції споживчої цінності, а основним фактором конкуренції для нього стане ціна на стандартні товари та послуги масового попиту [1].

Для того щоб мати стійку конкурентну перевагу, організації повинні безперервно працювати над інноваціями продуктів, послуг, процесів, реалізовувати нові формати торгівлі і т. ін. Зрештою, будь-які інновації або приводять до зниження витрат, або до збільшення доходу, або діють в обох напрямках.

Так, інвестиції, спрямовані на розширення асортименту, реалізацію нових продуктів, сприяють привабленню покупців, а отже, збільшенню обсягу продажів.

Інноваційні інвестиції в нерухомість, пов'язані з будівництвом нових магазинів, розподільних центрів за новими проектами, а також із реконструкцією наявних приміщень відповідно до сучасних вимог, теж спрямовані на приваблення покупців, створення сприятливого іміджу підприємства.

Технічні інноваційні інвестиції можуть бути спрямовані як на зниження витрат торговельного підприємства, так і на збільшення його доходів, якщо ці інвестиції призводять до збільшення зручностей для покупців при здійсненні процесу купівлі. При цьому першочерговими для суб'єктів торгівлі повинні стати інвестиції в систему безпеки та розвиток торговельної інфраструктури [4].

Технологічні інноваційні інвестиції в основному здійснюються з метою вдосконалення процесів торговельного підприємства, зниження витрат на їх здійснення, підвищення оперативності роботи, привернення уваги покупця, стимуляції здійснення додаткових покупок, а також виключення помилок, пов'язаних із «людським фактором» в обслуговуванні [5]. Наприклад, за допомогою застосування інноваційних технологій можна скоротити кількість обслуговуючого персоналу, що може бути зумовлене: частими випадками неякісного обслуговування покупців (через психологічну несумісність, недбалість у ставленні до клієнта); крадіжкою персоналу; недбалістю у ставленні до своїх обов'язків і матеріальних цінностей.

Ще одним напрямком інноваційного інвестування в торгівлі є інформаційні інвестиції [6]. Вони надто тісно пов'язані з технічними та технологічними інноваціями, часто реалізуються спільно, а іноді їх реалізація окремо просто неможлива. Але, на наш погляд, інформаційні інновації повинні бути виділені в окрему групу. Інвестиції в інформаційні технології сприяють зниженню витрат торговельного підприємства, підвищенню його конкурентоспроможності, а отже, й підвищенню його доходів. Більше того, без інвестицій в інформаційні технології робота торговельних підприємств відповідно до сучасних вимог просто неможлива. Серед інноваційних інвестицій в інформаційні технології першочергове місце займають інвестиції в придбання, розробку, установку, налагодження програмного забезпечення для торгівлі, операційні системи й бази даних, комплексні інформаційні системи.

Метою управлінських інноваційних інвестицій є вдосконалення управлінських бізнес-процесів торговельного підприємства, зміна чи реінжиніринг, підвищення ефективності менеджменту підприємства. Ці інвестиції можуть бути спрямовані на створення або вдосконалення системи бюджетування підприємства, упровадження системи управлінського обліку, побудову системи збалансованих показників (BSC), що дозволить своєчасно відстежувати досягнення основних цільових показників діяльності підприємства та здійснювати коригувальні дії, упровадження сучасних систем управління якістю (наприклад, віднесення частини функцій підприємства на аутсорсинг).

Окремо можна виділити й інноваційні інвестиції в персонал торговельного підприємства. Створення повноцінної кадрової структури – одне зі складних і найважливіших завдань менеджменту в торгівлі, від комплексного вирішення якого залежить злагодженість та ефективність функціонування як підприємства в цілому, так і його окремих підрозділів.

Маркетингові інноваційні інвестиції можуть бути спрямовані на використання нових форм збуту, придбання нових партнерів, нових методів роботи з клієнтурою, побудову системи лояльності, упровадження дисконтних систем. Інновації в маркетингу пов'язані з відчуттям ринку: по-перше, це налаштування на споживача, розкриття так званих «прихованих потреб», а по-друге, знання того, що роблять конкуренти.

Висновки. Таким чином, на підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що активізація інвестиційної діяльності є передумовою ефективного розвитку як торгівлі в цілому, так і її окремих складових. Позитивні тенденції, що склались у галузі протягом 2004-2008 рр. були зведені до нуля через фінансову кризу 2009-2010 рр. Лише у 2011 р. знову спостерігається приріст інвестицій у цей вид економічної діяльності. Вважаємо, що інвестиційні процеси торговельних підприємств повинні бути спрямовані в першу чергу на реалізацію інноваційних проектів [7].

Отже, перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є розробка та обґрунтування практичних рекомендацій щодо реалізації інвестиційної моделі розвитку торгівлі з акцентом на її інноваційній складовій.

Список літератури/References:

1. Аллен К. Продвижение новых технологий на рынок / К.Р. Аллен; пер. с англ. Е.В. Ручкиной. – М.: БИНОМ. Лаб. знаний, 2007. – 455 с.
Allen, K.R. (2007), *Prodvizheniie novykh tekhnologii na rynek* [Advancement new technologies to the market], Translated by Ruchkina, Ye.V., BINOM, Moscow, Russia.
2. Аптекар С. Оцінка ефективності інвестиційних проектів / С.С. Аптекар // Економіка України. – 2007. – № 1. – С. 42-46.
Aptekar, S.S. (2007), *Otsinka efektyvnosti investytsiynykh proektiv* [Estimation of efficiency of projects of investments], *Ekonomika Ukrainy*, No. 1, pp. 42-46.
3. Омелянович Л.О. Вплив інноваційно-інвестиційних процесів на фінансовий саморозвиток торговельних підприємств: монографія / Л.О. Омелянович, О.В. Гладкова. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. – 194 с.
Omelyanovich, L.O. and Gladkova, O.V. (2012), *Vplyv innovatsiino-investytsiynykh protsesiv na finansovyi samorozvytok torgovelnnykh pidpriemstv* [Influence of processes of innovative investments is on financial development itself of enterprises of auctions], Donetsk, Ukraine.
4. DOTCOM, или паутина, приносящая прибыль [Электронный ресурс] // Торговое дело. – 2008. – № 1-2. – Режим доступа: <http://www.torgovoedelo.com/?part_id=14&year=2008&id=189&action=article_detail§ion_id=611&article_id=921>.
DOTCOM or spider web, bringing in return of (2008), *Auction business*, No. 1-2, available at: http://www.torgovoedelo.com/?part_id=14&year=2008&id=189&action=article_detail§ion_id=611&article_id=921.
5. ERP-системы на базе отечественных платформ [Электронный ресурс] // Торговое оборудование в России. – 2008. – № 6. – Режим доступа: <<http://www.tovr.ru/articles/cat/1/subcat/0/aid/1588/>>.

- ERP-systems on the base of domestic platforms of (2008), the Auction equipment in Russia, Business world, No. 6, available at: <http://www.tovr.ru/articles/cat/1/subcat/0/aid/1588/>.
6. IT-технологии для современного склада [Электронный ресурс] // Торговое дело. – 2008. – № 7. – Режим доступа: http://www.torgovoedelo.com/?part_id=14&year=2008&id=291&action=show_article§ion_id=650.
IT-technologies for modern storage of (2008), Auction business, No. 7, available at: http://www.torgovoedelo.com/?part_id=14&year=2008&id=291&action=show_article§ion_id=650.
7. Омелянович Л.А. Методические подходы к оценке эффективности инновационно-инвестиционных процессов в торговле. / Л.А. Омелянович, О.В. Гладкова // Уральский научный вестник. – 2012. – № 2. – Т. 4. – С. 15-23.
Omelyanovich, L.A. and Gladkova, O.V. (2012), “Methodical approaches to the estimation of efficiency of processes of innovative-investments in trade”, *Uralskii nauchnyi vestnik*, No. 2, Vol. 4, pp. 15-23.
8. Садеков А.А. Инвестиционная привлекательность предприятия: (методология и методика оценки) / А.А. Садеков, Р.А. Лисова. – Донецк: ДонГУЭТ, 2001. – 270 с.
Sadegov, A.A. and Lisova, R.A. (2001), *Investytsionnaia privlekatelnost predpriiatiia: metodologiya i metodika otsenki* [Investment attractiveness of enterprise: (methodology and method of estimation)], Donetsk, Ukraine.
9. Статистична інформація [Електронний ресурс] / За ред. О.Г. Осауленко. – Електрон. текстові дані. – К.: Держкомстат України, 1998-2011. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
Osaulenko, O.G. (2011), *Statistichna informatsiia* [Statistical information] (1998-2011), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Статистичний бюлетень НБУ [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові дані. – К.: Нац. Банк України, 2004-2011. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm>.
Statistical bulletin NBU (2004-2011), available at: <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm>.

Цель. Цель статьи заключается в проведении анализа инвестиционных процессов в торговле и разработке практических рекомендаций по их усовершенствованию с учетом инновационной направленности.

Методика. В процессе исследования были использованы: приемы системного анализа экономических явлений (для общей оценки инвестиций в торговлю), выборочного обследования и группировки (для оценки инвестиций в оптовую и розничную торговлю), индексный метод и метод сравнительных оценок (для анализа показателей, характеризующих инвестиционную активность в торговле).

Результаты. Разработана система финансовых показателей, характеризующих инвестиционную активность в торговле. По данным Государственной службы статистики Украины проведен анализ текущего состояния инвестирования в торговлю.

Научная новизна. Предложены перспективные направления инвестиций торговых предприятий с акцентом на их инновационной составляющей.

Практическая значимость. Полученные результаты позволят разработать инновационно-инвестиционную модель развития торговли и повысить эффективность деятельности торговых предприятий.

Ключевые слова: торговые предприятия, инвестиции, инвестиционная активность, финансовый кризис, инвестиции в инновации.

Objection. The objection of this article is analyze the investment processes in trade and to provide practical recommendations regarding their improvement taking into account the innovative orientation.

Procedure. In the process of the study there were engaged: methods of the system analysis of economic phenomenon (for the general investment evaluation in trade), sampling study and clustering (for investment evaluation in retail and wholesale trade), index method and comparative evaluation method (to analyze the investment activity indices in trade).

Results. It was developed the system of financial indices, which characterize the investment activity in trade. On the base of the official data of Ukrainian State Statistic Service it was conducted the analyse of the current state of investment in trade.

Academic novelty. There were suggested the promising investment patterns of commercial enterprises with a focus on their innovative component.

Practical importance. The obtained results allow to work out the innovative – investment model of the trade development and to increase efficiency of commercial enterprises activity.

Key words: commercial enterprises, investment, investment activity, financial crisis, innovative investment.

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук,
проф. Косовою Т.Д. Дата надходження рукопису
24.10.2012 р.

УДК 338.487(477)

Давидюк И.В.

Донецкий национальный университет экономики
и торговли имени Михаила Туган-Барановского,
г. Донецк, Украина, e-mail: ira_5483@mail.ru

РЫНОК ТУРИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ В УКРАИНЕ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Davidjuk I.V.

Donetsk National University of Economics and
Trade named after Mykhayilo Tugan Baranovsky,
Donetsk, Ukraine, e-mail: ira_5483@mail.ru

TOURISM MARKET IN UKRAINE: STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Цель. Основная цель статьи состоит в мониторинге состояния рынка туристических услуг Украины и определении перспектив его развития.

Методика. При проведении исследования использованы методы теоретического обобщения и сравнения, контекст-анализа, метод графической визуализации.

Результаты. Выявлены основные тенденции развития рынка туристических услуг Украины, определены его особенности, обоснованы основные направления стратегического развития. Обоснована необходимость активизации работы по повышению привлекательности страны для иностранных туристов.